

Vart går Trumps USA?

Innehåll

Introduktion.....	1
USA:s nykolonialism vittnar om svaghet	2
Nato-insats på Grönland skraddarsydd för Trump.....	4
Donald Trumps besatthet av Grönland blir allt farligare	7
Efter Venezuela har Trump Grönland i skottlinjen.....	10
Riskerna för USA med att slå sönder efterkrigstidens internationella ordning	12
USA:s militära strategi hotas av överansträngning.....	14
Världsekonomin beroende av kontrollen över råvaror	16

Introduktion

Innebörden av den nya Nationella säkerhetsstrategin som offentliggjordes i november 2025¹ börjar få allt tydligare konturer.

Hittills har Trump främst intresserat sig för Latinamerika. Först att hamna i skottgluggen var Venezuela, men samtidigt kom signaler om att man kommer att fortsätta att försöka omstöpa kontinenten efter Trumps ritningar. Det stater som verkar befinna sig främst på dagordningen (efter Venezuela) är Kuba och Colombia.²

Men Trump har fler strängar på sin ostämnda lyra. Han har t ex hotat med att attackera Iran, förmodligen därför att han tror att det skulle gillas av många som upprörts av den iranska regimens brutalitet.

Men särskilt olycksbådande är att Trump även hotar sina allierade i Nato. Han har t ex framhärdat i att Kanada bör anslutas till USA som dess 51:a stat.

Just nu är det Danmark och Grönland som står fokus. Trump vill nämligen erövra denna stora arktiska ö med den skruvade motiveringen att det är ett vitalt säkerhetsintresse för USA.³

Uppenbarligen är hans paroll ”Gör Amerika stort igen” något som bör tas bokstavligt. Där ingår även ren territoriell expansion på bekostnad av allierade.

Föreliggande artikelsamling behandlar olika aspekter av denna Trumps utrikespolitik. Två av artiklarna ägnas den akuta konflikten om Grönland.

Artiklarna ”Donald Trumps besatthet av Grönland blir allt farligare” och ”Efter Venezuela har Trump Grönland i skottlinjen” är översatta av Göran Källqvist. De övriga av Björn Erik Rosin.

/ MF

¹ Artikeln [Trump's nya Nationella säkerhetsstrategi](#) av Michael Pröbsting redogör utförligt för denna strategi.

² Se: [Trump på krigsstigen: Venezuela](#) och [USA, Venezuela och Latinamerika](#)

³ Inte nog med det. Det har dessutom framkommit att Trump även gärna vill lägga beslag på Island.

USA:s nykolonialism vittnar om svaghet

Arnaud Orain, *Le Monde*, 14 januari 2025

Donald Trumps offensiv mot Venezuela har inget gemensamt med tidigare krig, som det som riktades mot Irak, skriver historikern Arnaud Orain. Den innebär att USA-imperialismen är tillbaka i en tid av konflikter om naturtillgångar och att det uppstått en rival som utmanar systemet, dvs Kina.

Motståndaren måste alltid tas på orden. Ta exemplet Erik Prince, grundare av legosoldats-firman *Blackwater* (numera *Academi*) och med nära kopplingar till Donald Trump. I början av 2024 sade Prince att det var på tiden att USA åter iförde sig sin ”kejsrerliga krona” och på nytt koloniserade länder i Afrika och Latinamerika. För att de, enligt hans uppfattning, var ”ur stånd att själva styra sig”. Utan att blinka förordade han att USA skulle tillskansa sig de strategiska tillgångarna där. Menade han att man skulle upprepa USA:s blodiga militära interventioner i Mellanöstern åren 1990-2000? Antagligen inte. För Prince, president Trump och dennes rådgivare Stephen Miller (som sagt att ”världen på riktigt styrs med våld”) utgör symptom på en ny era för världen men också för USA, ett land som numera inte har något världsherravälde och som vill bort från den ekonomiska liberalism som gällde åren 1990-2000.

När Irakkrigen (1991, 2003) ägde rum var USA den allenarådande makten på jorden. Det stod för kreativitet, innovation och högteknologi och Kina för billiga produkter och omfattande in-teckningar i USA:s skuldbörda. De båda nationerna kompletterade varandra enligt den teori om komparativa fördelar som ekonomen David Ricardo (1772-1823) myntat. Var och en specialiserade sig på den produktion man var minst dålig på och handlade för att möjliggöra global ökning av rikedomar.

Vetenskapens larmsignaler om riskerna med denna tillväxt och planetens ekologiska gränser krossades av den hänförda optimism som rådde vid millennieskiftet. Perspektivet var då att frihandeln skulle leda till en saliggörande globalisering. Denna ekonomiska frälsningslära åtföljdes av förfärliga konflikter för de nationer som förutsattes stå till tjänst åt nyliberalismen. Krigen i Mellanöstern var ett fulländat exempel: de handlade om att få marknaden för fossil energi att flöda jämnt och hålla världspriserna på låg nivå. Målet var mindre att roffa åt sig oljan i Irak än att hindra andra från att kunna påverka prissättningen, något som professor Jeff Colgan kallat ”petro-konsumtionism”.

USA:s intervention i Venezuela handlar däremot om ”petro-imperialism”. Med andra ord inte längre om att få marknaden att flöda jämnt, utan om att tillskansa sig strategiska tillgångar i vad jag själv kallat begränsningens kapitalism [”*capitalisme de le finitude*”] med ett system av ”imperiesilon”: i ett sådant system handlar stormakterna främst med sina vasaller, kolonier eller sina vänner.

För frihandeln tjänar inte längre USA tillräckligt. Det finns nu ”för många” producenter och ”inte tillräckligt med” tillgångar. Först en titt på begreppet ”för många”: idag producerar kinesiska företag mer eller mindre allt, billigare och till bättre kvalitet än sina västliga kollegor. Kina subventionerar sina stora industriföretag medan Väst larmar om ”överkapacitet”. Men vilka länder i Europa skaffade sig inte komparativa fördelar på 1800- och 1900-talet, och in i våra dagar, genom subventioner och skattelättnader?

Regimen i Kina anser tvärtom att man själv till exempel inte tillverkar tillräckligt med elbilar för att kunna tillgodose internationell efterfrågan. Kina anser att amerikaner och européer i stället för att tala om ”överkapacitet” borde stänga sina bilfabriker och (försöka) tillverka produkter i de sektorer man är minst dålig på.

Nollsummespel

Det politiska och ekonomiska priset för en sådan tillämpning av marknadsreglerna är naturligtvis inte acceptabelt för Väst. Och faktum är att man där återgår till den syn på kapitalismen som rådde mellan 1500-talet och 1700-talet och därefter på nytt från slutet av 1800-talet till 1945: handeln betraktad som ett nollsummespel. Som under de två första epokerna av ”begränsningens kapitalism”

ses kakan som begränsad: vad den ene vinner förlorar den andre. Följden blir tullar, monopol och försök till återinvestering på hemmaplan. Farväl till den rena globaliseringen, nu gäller det att retirera till det egna ”silot”.

I det perspektivet är Kinas närvaro på den amerikanska kontinenten något USA inte kan tolerera. Från nästan ingenting i slutet av 1990-talet uppgick Kinas handel med Latinamerika (elfordon, smartphones, snabbmat) 2024 till 500 miljarder dollar. Syftet med det tullkrig Donald Trump inlett mot Kanada och Mexiko är att i år omförhandla USA:s handelsavtal med de båda länderna. Förmodligen siktar han på att begränsa kinesiska företags möjligheter att via de båda länderna tränga in på USA-marknaden. Det skulle också minska USA:s beroende av Kina beträffande viktiga metaller och andra råvaror, som Mexiko och Kanada kan tillhandahålla.

Principen med ”imperie-silon” blir än mer avgörande när vi övergår till att titta på ”inte tillräckligt” (med tillgångar). Den ökade levnadsstandarden globalt, informationssamhället och ökade energibehov, förstörelsen av eko-system, oron för brist på vatten, livsmedel och råvaror har lett till att råvarorna åter hamnat i förgrunden. Det är inte längre tal om att låta marknaden avgöra fördelningen av dem. Stormakterna vill tillskansa sig mark och fyndigheter genom att hyra, köpa eller kort och gott röva åt sig tillgångarna.

Det är det som ligger bakom affären Venezuela och dess stora reserver av råolja, men också strävandena att ta över Grönland och dess mineraltillgångar, Kanadas sötvattenreserver och Trump-administrationens ständiga tal om kontroll över ”den västliga hemisfären”. I en värld där systemen står mot varandra har Kina redan för mycket råvaror hemmavid för att låta USA härja fritt. USA:s plan på att göra Venezuela till en nykolonial besittning stör Kina (man köpte hälften av Venezuelas olja). Det innebär ju att USA tänker lägga vantarna på fyndigheterna av guld, columbit-tantalit, bauxit och nickel där.

Och då spelar det mindre roll att USA-bolagen för ögonblicket är föga intresserade av att investera i venezolansk infrastruktur: det går bara inte att låta Kina få tillgång till de reserverna. I synnerhet som kinesiska företag redan rikligt förser sig med koppar i Peru, litium i Argentina och soja från Brasilien.

Även infrastrukturen berörs. Frågan om Panamakanalen är inte avgjord men att låta ett västligt konsortium ersätta den nuvarande Hongkong-baserade operatören ingår i planerna på att lägga beslag på de viktiga handelsrutterna. Medan kinesiska företag bygger hamnar vid Stilla havet inom ramen för ”de nya sidenvägarna”, som Chancay i Peru, försöker USA hela tiden stärka sitt eget imperie-silo, som man upplever är hotat av den kinesiska rivalen.

Den 3 januari sade president Trump: ”USA kommer aldrig att tillåtas främmande makter att bestjäla vårt folk och jaga bort oss från vår egen hemisfär.” Överallt där USA:s strategiska intressen råder kan militärt våld komma till användning. Sådana operationer kan genomföras av den federala staten eller av företag som blivit det tjugoförsta århundradets variant av de stora koloniala bolagen: bolag som stater.

I exempelvis fallet Grönland tillåter avtalet med Danmark från 1951 obegränsad amerikansk närvaro där. Det kan räcka med stora investeringar och att manipulera lokala politiska partier för att på sikt förvandla ön till ”ett icke införlivat men gemensamt organiserat territorium” som Puerto Rico eller Guam. Planen *Praxis*, som stöds av miljardären Peter Thiel, skulle kunna bli en del av eller en variant av detta övertagande av Grönland genom etablering av en kolonial privat ”stadsnation” med kryptovaluta.

Donald Trumps väljarbas vill inte längre betala för omvärldens trygghet, men det vore ett misstag att tro att det innebär att man vägrar använda våld. Om deras livsstil och levnadsstandard hotas kommer man inte att tveka. I den bemärkelsen är USA:s neo-kolonialism ett tecken på svaghet. Ett försök att motverka Kinas uppgång, som betraktas som obeveklig. Och det går att förstå: Kina har

drygt 50 procent av världens varvsindustri, mot 0,1 procent för USA. Washington har visserligen fortfarande fler hangarfartyg och ubåtar än Beijing men Kina har redan fler fartyg än sin rival.

USA:s löjväckande lilla handelsflotta väger lätt mot Kinas ”civila” flotta – som i själva verket går att använda för krig som fallet är med Cosco Shipping, fjärde största företag i världen vad gäller transporter till havs och som Pentagon klassificerat som ”militärt företag”.

Kontroll av hemisfären

Envar sin egen hemisfär? Dit har vi ännu inte kommit. Men i stället för James Monroe och hans omtalade doktrin är det William McKinleys tid som president (1897-1901) som borde intressera oss. En av hans rådgivare, marinstrategen Alfred Mahan (1840-1914) hade begripit att den första frihandelsfasen, mellan 1850 och 1880, var till ända. Han hade verkat för att USA skulle stärka sin marin och ta kontroll över hemisfären. Han var också en av de stora anhängarna av amerikansk kolonialism, dvs den som skulle komma att brukas i Karibien efter det framgångsrika kriget mot Spanien 1898. I en tid då liberala förväntningar ersattes med oro inför begränsningarna och som öppnade för den mest otyglade imperialism sade Mahan: ”Det finns ingen okränkbar rätt för något samhälle att kontrollera utnyttjandet av en region när det sker till förfång för omvärlden i allmänhet.”

Alla tidens rivaliserande stormakter drömde om en egen maktsfär (*Lebensraum*). När begränsningens kapitalism är tillbaka sluter EU nyliberala avtal i en värld som inte längre är nyliberal. Förutom att sälja lite bilar till länderna i Mercosur hoppas EU sannolikt stärka sin geopolitiska tyngd gentemot Kina och USA. Gentemot rovdjuren borde EU emellertid ställa frågan på ett helt annat sätt för att rädda vad som går av eko-systemen och reducera hoten från klimatförändringen.

EU har förvisso anledning att minska beroendet av fossila bränslen. Men går det utan att göra sig beroende av Kina vad gäller viktig råvaruförsörjning och grön energi? Ska man driva på för att öppna gruvor på vår kontinent eller skaffa metaller på annat håll? Och i det senare fallet, via marknaden eller med våld? Om vi både vill undvika att bli vasaller och undvika rovdrift på andra sidan haven och miljöförstöring av vår egen mark då måste den demokratiska debatten se ut på följande vis: vilka är våra verkliga behov och hur tillgodose dem? I stället för att följa ytliga skeenden borde våra tv-kanaler varje dag ställa följande avgörande fråga till tittarna: vilket är det ”verkliga pris” i form av hur världen och produktionen ska organiseras ni är beredda att betala för att ha en elbil eller en bensindriven? Det är så frågan står idag. Det är där vi befinner oss.

*Arnaud Orain är ekonom-historiker och forskningschef vid EHESS, École des hautes études en sciences sociales [Skolan för högre samhällsvetenskapliga studier] i Paris. I fjol utkom hans bok *Le Monde confisqué. Essai sur le capitalisme de la finitude (XVIe-XXIe siècle)* [En konfiskerad värld. Essä om den begränsade kapitalismen, 1500-talet till 2100-talet].*

Nato-insats på Grönland skraddarsydd för Trump

Justine Brabant, *Mediapart*, 14 januari 2026

EU och Storbritannien har en rad ekonomiska och militära medel att sätta emot en skenande Donald Trump. För stunden har man valt att smicka med ”en Nato-insats” skraddarsydd för honom.

Strömmen av lagförslag som är på gång i Washington är en god illustration till det kaos Trump-administrationens brutala utrikespolitik utlöst.

En republikansk kongressledamot från Florida, Randy Fine, presenterade den 11 januari ett lagförslag som ger USA rätt ”att annektera eller förvärva Grönland”. Ett sätt att ”se till att det är USA och inte Kina eller Ryssland som bestämmer över Arktis”, sade Randy Fine som en bekräftelse av Donald Trumps neo-imperialistiska retorik.

Samtidigt arbetar en grupp på ett trettiotal kongressledamöter med en annan text i syfte att hindra USA från att invadera någon av medlemsstaterna i Nato – och därmed Danmark som ju styr över Grönland. Initiativet har presenterats som ”över partigränserna” men har hittills mest samlad demokrater. Bara en republikan, Don Bacon, har vågat bryta med sitt partis aggressiva militaristiska frenesi.

”Vi måste stoppa den krigiska diskursen”, säger de kongressledamöterna. De har förstås inte fått något gehör av Vita huset som fortsätter att vifta med hotet om annektering på sociala medier.

”Vi talar om att förvärva. Inte hyra eller få något kortvarigt avtal [...] Vi måste äga det. Det behövs ett egendomsbevis som man säger i fastighetsbranschen”, sade Donald Trump obevekligt och utan att med ett ord nämna de drygt 50 000 grönländarna.

Är USA:s president över huvud taget medveten om att det inte handlar om någon mark att investera på utan om ett land med flera tusen år av historia och en befolkning som för närvarande inte vill höra talas om honom? Grönlands premiärminister Jens-Frederik Nielsen har sagt sig föredra Köpenhamn hellre än Washington och tillfrågad om detta svarade miljardären i Vita huset bara torrt att han ”inte visste vem det var” men att ”denne nu kunde räkna med stora problem”.

Donald Trump har inte uteslutit att använda våld för att nå sina mål. Han kan också använda sig av mer eller mindre subtila påtryckningsmedel. USA-administrationen studerar möjligheten att skänka upp till 100 000 dollar till varje grönländare för att få dem medgörliga.

Hur ska ett sådant absurt scenario kunna undvikas? Europa tvekar fortfarande om vilken strategi som är den rätta mot vad som nu framstår som direkta hot från USA.

Efter kidnappningen av Maduro och dennes hustru postade Katie Miller, gift med den kände Trumprådgivaren Stephen Miller, ovanstående bild på X ihop med kommentaren ”SOON”.

”Handels-bazooka” och hot om bojkott

Förespråkarna för en hårdare linje mot Donald Trump anser att tiden är inne ”att våga sig på en kraftmätning”: ”det handlar inte bara om territoriell suveränitet och solidaritet utan om värdighet och heder”, skrev ett antal akademiker i ett debattinlägg i *Le Monde*. Och tonfallet har varit liknande i en rad andra inlägg de senaste dagarna.

Om Europa verkligen ville skärpa tonnen mot USA saknas inte alternativ. I första hand ekonomiska. EU förfogar över ett kraftfullt vapen: det s k ”anti-tvångs instrumentet” eller med ett djävare språkbruk ”handels-bazookan”. Det antogs 2023 men har aldrig använts och ger i teorin möjlighet att införa tullar, importkvoter eller till och med förbjuda företag eller en stat tillgång till den europeiska marknaden och dess 450 miljoner konsumenter.

En del har inte väntat på sina ledare för att inleda bojkotter av varor från USA. Den danska Facebook-gruppen ”*Bojkot varer fra USA*” som bildades i fjol har i dag 100 000 medlemmar.

Ett annat påtryckningsmedel: Europas innehav av amerikanska statsobligationer. I slutet av 2025 förfogade EU och Storbritannien över amerikanska statsobligationer till ett värde av sammanlagt 500 miljarder dollar. Säljer man dem i en samordnad aktion kan det få dollarn att falla och skaka USA:s ekonomi – vilket gjort att det alternativet ibland omtalas som ”en ekonomisk atombomb”. Utan att gå så långt kunde EU och Storbritannien förbjuda nya köp av amerikanska värdepapper.

EU kan också bestraffa eller hindra amerikanska kongressledamöter som röstar för annektering av Grönland från att vistas inom unionen. Direkta militära åtgärder är ett annat alternativ. Washington har kring 90 000 soldater i Europa. Donald Trump framställer gärna den närvaron som en gåva till Europa. I själva verket är det USA som gynnas: USA använder baserna i Europa för att bli kunna skicka soldater till Mellanöstern och Iran.

En del är för att skicka hem de soldaterna om Grönland attackeras. Innan det gått så långt kan de länder som härbärgerar USA-soldaterna försvåra tillvaron för dem: man skulle kunna ”vägra tanka och försörja USA-fartyg i europeiska hamnar”, ”vägra ta emot skadade soldater på europeiska militärsjukhus” eller också ”kräva mer betalt” för att behålla de trupperna på sitt territorium, skriver Marion Messmer, chef för programmet ”Internationell säkerhet” vid den brittiska tankesmedjan *Chatham House*.

Svälja förtreten

Men det senaste året har ledningen för EU och de europeiska medlemmarna av Nato valt att hålla sig väl med Vita huset och Donald Trump: inte direkt opponera sig utan smickra honom, svälja förtreten och hoppas på att minimera skadeverkningarna.

För att lossa på knutarna i dossieren Grönland har London och Berlin utarbetat ett svar skraddarsytt för Trumps beslutsamhet: stärka Natos militära närvaro på Grönland, officiellt för att skydda ön mot Moskva och Beijings initiativ. USA:s president mal ju, utan fog, på om att Grönland är ”omringat av ryska och kinesiska fartyg”.

”Vi delar USA:s uppfattning att denna del av Danmark måste bli bättre skyddad”, säger Tysklands förbundskansler Friedrich Merz. ”Det enda jag oroar mig för är följande: hur trygga vår säkerhet mot Ryssland och andra tänkbara motståndare?” fyllde Natos generalsekreterare Mark Rutte på med. Enligt honom diskuterar alliansens medlemmar för närvarande ”nästa etapp i det kollektiva tryggandet av säkerheten i Arktis”.

Frankrike och Sverige passade den 14 januari på att tillkännage sitt deltagande i en gemensam militärövning på Grönland. Och på längre sikt? Den plan det mest talas om är en Nato-insats vid namn ”*Arctic Sentry*” liknande den ”*Baltic Sentry*” som kom till stånd i januari i fjol för att skydda viktig infrastruktur under havsytan i Östersjön.

Insatsen, som officiellt ska skydda ön mot rysk aptit, skulle kunna bli en möjlighet för Europa att få in en fot där – och därmed försvåra en eventuell annektering av USA.

I kulisserna är Frankrike mindre entusiastiskt än briter och tyskar. Paris skulle hellre vilja höja tonen mot Donald Trump beträffande Grönland. Den 14 januari höjde Emmanuel Macron ett varningens finger om att en kränkning av öns suveränitet ”skulle leda till en ström av motåtgärder utan motstycke”.

Men fransk diplomati vill heller inte sätta käppar i hjulet för briter och tyskar. ”*Arctic Sentry* behandlades inom Nato förra veckan med vårt fulla stöd och fortsätter att studeras noga, hela tiden med vårt fulla stöd”, säger man från Macrons stab till *Mediapart*.

”Vulkanutbrott”

Planer som ändå inte tillfredsställer alla specialister. ”*Arctic Sentry*” har något brittiskt över sig utan någon egentlig tyngd bakom”, säger Amélie Zima på avdelningen för säkerhetsstudier vid IFRI, *Institut français des relations internationales* [Franska utrikespolitiska institutet]. Den brittiska marinen håller på att ”vittra sönder”, säger Amélie Zima och de styrkor som är bättre anpassade till förhållandena på Grönland, som de skandinaviska eller finländska, ”har de ansvariga antagligen ingen lust att dra bort från gränsen i öster” för patrullering på Grönland.

Och även om *Arctic Sentry* framställs som ett sätt att avskräcka Ryssland kan ingen ta miste på att syftet är att få USA mindre benäget att agera, säger Amélie Zima. Men ”det är svårt att se ett potentiellt offer diskutera en insats för avskräckning med den potentielle angriparen”, anser hon.

I brist på en lösning som hejdar en skenande USA-president kan Europa och dess allierade hoppas på att inrikespolitiska överväganden får honom på andra tankar. I USA talar man alltmer seröst om att en annektering av Grönland skulle kunna utlösa en omfattande kris i landet.

John Bolton, en gång nationell säkerhetsrådgivare åt Donald Trump och numera en av dennes främsta motståndare, talar om ett ”vulkanutbrott” i USA, ”kris inom armén” och ”en veritabel regeringskris” om Donald Trump skulle välja att ta till våld mot Grönland.

Michael Shurkin, forskare med inriktning på USA:s försvarspolitik och även CIA-analytiker, använder än dystrare termer. Han inser de motsättningar som råder i frågan bland befolkningen och risken för att armén splittras. Han säger sig nu frukta att Grönland blir ”det som leder till sammanbrott för demokratin i USA och kanske rent av till inbördeskrig”.

Översättning: Björn Erik Rosin

Donald Trumps besatthet av Grönland blir allt farligare

Huw Paige, [Jacobin magazine](#), 9 januari 2026

[Artikelförfattaren är frilansjournalist och författare, specialiserad på polarområdena. Han bor i South Devon, Storbritannien]

(När Donald Trump först började tala om att förvandla Grönland till amerikansk egendom låtsades han bry sig om vad dess invånare ville se hända. Nu överger Trump och hans bundsförvanter undanflykter och hotar med att använda råstyrka – *Jacobins* redaktionella kommentar.)

Det är den tiden på året igen. Den 22 december 2025, exakt 12 månader efter att ha utsett riskkapitalisten Ken Howery till USA:s ambassadör i Danmark med budskapet att det är ”absolut nödvändigt att USA äger och kontrollerar Grönland”, utnämnde Donald Trump Jeff Landry till sitt speciella sändebud till Grönland och fick åter den arktiska ön att hamna på tidningarnas framsidor.

Som en upprepning av mönstret från januari förra året har sedan dess ett ensidigt ordkrig eskalerat, där olika figurer nära Trump försöker presentera ett övertagande av Grönland som oundvikligt, och kungariket Danmark, som Grönland är en del av, som en belastning.

Landry är guvernör i Louisiana och ståndaktig anhängare till det republikanska partiet. Som delstatens allmänna åklagare kämpade han mot försöken att minska luftföroreningarna i ”cancergränden”, en 136 km lång sträcka med kemisk industri i ett till största delen svart område i sydöstra Louisiana.

Efter att ha blivit guvernör har han försökt tvinga varena klassrum i sin delstats offentliga skolor att förevisa de tio budorden, betecknat två abortpiller som ”kontrollerade och farliga läkemedel” och utsett företagsledare från fossilbränsleindustrin till viktiga statliga miljöarbeten.

Efter att ha krävt att Nicolás Maduro skulle avrättas, erbjöd han en ICE-anläggning – som han för att hedra sig själv hade döpt om till Camp 57, Louisianas 57:e guvernör – som ett möjligt framtida hem för den kidnappade venezuelanske presidenten.

Landrys berömda historia av personlig lojalitet till Donald Trump verkar ha överskuggat hans totala brist på utrikespolitisk erfarenhet. Å andra sidan har rollen som speciellt sändebud till Grönland inte så många ansvarigheter, eftersom de amerikanska, grönländska och danska regeringarna står så långt från varandra att det nästan inte går att överbrygga.

Två motiveringar, ingen av dem begriplig

Såvitt vi kan bedöma från olika intervjuer med Trump och hans rådgivare vill USA få fullständig kontroll över Grönland för den ”nationella säkerhetens” skull. Denna strävan har givit farhågor om en invasion, eller vad (bland andra) BBC okritiskt refererade till som en plan att ”införskaffa Grönland” med hjälp av amerikansk militär.

I själva verket har USA redan denna militära kontroll, med flygbasen Pituffik på norra Grönland och en lång historia av förbindelser. Men nu förväntar sig Trump-administrationen högre ersättning för sina åtaganden utomlands. Det, och logiken att ”få” Grönland, verkar komma på bekostnad av befintliga allianser.

Den danska premiärministern Mette Frederiksen varnade den 5 januari: ”om USA väljer att angripa ett annat NATO-land militärt upphör allting, inklusive NATO, och därmed den säkerhet som har funnits sedan Andra världskrigets slut”. En månad tidigare hade den danska underrättelsetjänsten betecknat USA som ett hot mot landet genom sin användning av ekonomisk makt ”inklusive mot allierade och kollegor”.

Argument om hot från Ryssland och Kina mot säkerheten runt Grönland är ologiska. Ryssland har ingen stor närvaro i Grönlands närhet, och Kinas motiv i Arktis handlar om de minskade transporttider och -kostnader som Nordostpassagen längs den ryska kusten erbjuder. Hursomhelst har Kina på senare år dragit sig tillbaka mycket mer i Grönland än exempelvis i Alaska.

Jeppe Strandsbjerg, docent vid Kungliga danska försvarskollegiet och Grönlands universitet, hävdar att status quo inte är något hinder för att uppnå USA:s säkerhetsmål. ”Danmark eller Grönland har aldrig haft till uppgift att försvara Nordamerika. Det var något som USA gjorde i Grönland, och det var en del av försvarsöverenskommelsen”, säger han.

Om nationell säkerhet inte är någon anledning, vad kan det då vara? Kontroll över sällsynta jordartsmetaller har återopats som drivkraft bakom Trumps utrikespolitik i allmänhet, och hans framstötter om Grönland i synnerhet.

Strandsbjerg säger att den nuvarande diskussionen antingen visar brist på kunskap eller avsaknad av respekt för Grönlands autonomi, eftersom ”villkoren för gruvbrytning har beslutats av det grönländska parlamentet”. Alltså är amerikanska företag redan fria att ansöka om licens för gruvbrytning hos den företagsvänliga grönländska regeringen.

Det som står i vägen är det faktum att mineraltillgångarna i Grönland skulle bli ytterst kostsamma att exploatera, eftersom landet saknar infrastrukturen för att utveckla gruvbrytning och fortfarande kämpar för att bygga sin första väg någonsin mellan två bosättningar. Ägande skulle inte förändra detta grundläggande faktum, annat än troligen avskaffa miljörestriktionerna.

Angående säkerhet och mineraler säger Strandsbjerg: ”om de vore tvistefrågor, så kan de hanteras. Det enda som logiskt återstår är en önskan att ta över.”

Inrikespolitiska intressen

Alla dessa kommentarer bortser från händelser i Grönland själv. Om vi antar – och detta är inte längre ett så säkert antagande som det har varit – att USA inte invaderar Grönland, så kommer grönländarna åtminstone ha lite att säga till om sitt lands framtid. Danmark gav Grönland självstyre 2009 och har varit angeläget om att ha kvar sin närvaro i Arktis mot amerikanska påtryckningar, och det är därför ytterst osannolikt att de säljer territoriet.

För att komma i närheten av Trumps vision måste alltså grönländarna rösta för självständighet och godta någon sorts uppgörelse med USA. Med den nuvarande regeringen, som leds av mittenhögerpartiet Demokraatit, förefaller detta mycket osannolikt.

Demokraatit valdes på en plattform med ekonomisk liberalisering och ett försiktigt förhållningssätt till självständighet. Deras manifest förespråkade en folkomröstning någon gång i framtiden, utan att ge några tidsramar och med ekonomisk självförsörjning på plats först.

De hittills begränsade framstegen att diversifiera Grönlands ekonomi bort från export av fisk och skaldjur visar hur svårt det är att utveckla gruvbrytning av sällsynta jordartsmetaller från noll. Under dessa omständigheter kommer de inte att uppnå sådan självförsörjning inom överskådlig framtid.

En del grönländare kanske är mottagliga för ett amerikanskt erbjudande att ersätta de nuvarande danska ramanslagen, som utgör cirka hälften av Grönlands nationalbudget. Men Trumps retorik om ”ägande” motverkar sådana syften kraftigt. En opinionsundersökning i januari förra året visade att 85% av grönländarna är mot att bli en del av USA, och det verkar vara den enda ”uppgörelse” Trump erbjuder. Ansträngningar under de mellanliggande månaderna att påverka det grönländska folket har helt klart inte förändrat siffrorna tillräckligt för att Trump ska vara nöjd.

Om den grönländska regeringen och det grönländska folket inte är intresserade nu, så är det inte sannolikt att de kommer att ändra sig innan Trumps andra mandatperiod som amerikansk president tar slut. För en notoriskt otålig person, med en uppenbar önskan att skapa sig ett eftermäle med hjälp av ett uppköp av territorium likt president Andrew Johnsons köp av Alaska, kanske det inte är bra nog.

Ignorera grönländarnas vilja

Danmarks och Grönlands utrikesministrar kommer att träffa USA:s utrikesminister Marco Rubio nästa vecka, men sådana möten är ingen garanti för stabilitet.

Strandsbjerg från Grönlands universitet säger, att ambassadör Howery när han besökte huvudstaden Nuuk underlät att meddela grönländska befattningshavare att skapandet av ett ”speciellt sändebud” var omedelbart förestående (detta var innan Landrys utnämning). Danmark och Grönland har försökt resonera med USA-administrationen, säger han, men ”varje gång man försöker normalisera kommunikationerna händer något annat som stör dem”.

Samma opinionsundersökning som visade hur starkt Grönlands motstånd mot amerikanskt ägande var, visade också att det var ungefär jämnt mellan de som betraktade Trumps intressen som ett ”hot” (45%) och de som såg det som en ”möjlighet” (43%). Men de som hoppas använda USA:s intresse för att få mer jämlika förhållanden med Danmark, eller ett självständigt land fritt från kolonialt inflytande, har blivit besvikna.

De nuvarande påtryckningarna på Danmark verkar utformade för att använda råstyrka för att tvinga fram någon sorts ”avtal” över den grönländska regeringens och folkets huvuden. När Trump diskuterade Grönland förra året sa Trump att det grönländska folket ”vill vara med oss”. Nu säger han bara ”vi behöver det”.

Tanken att grönlandarna välkomnar de amerikanska frälsarna med öppna armar var hela tiden ett påhitt, men det fanns en känsla av att det spelade roll att låtsas något annat, och det gjordes helt klart ansträngningar att få verkligheten i linje med Trumps tillkännagivanden. I den nya världsordningen med öppen uppvisning av makt ser USA inte ens längre något behov av sådana lögner.

Översättning från engelska, *Göran Källqvist*

Efter Venezuela har Trump Grönland i skottlinjen

Loren Balhorn, [Jacobin magazine](#), 8 januari 2026.

[Loren Balhorn är chefredaktör på *Jacobins* tyskspråkiga utgåva.]

(De europeiska ledarnas återhållsamma svar på det olagliga angreppet på Venezuela visar hur rädda de är för att irritera Washington. Nu är de rädda för Donald Trumps planer på att erövra Grönland, men de har ingen klar plan för att stoppa honom – *Jacobins* redaktionella kommentar.)

Bombningarna av Caracas och den efterföljande kidnappningen av Nicolás Maduro och hans hustru förra helgen verkar ha överraskat alla utanför en smal krets runt USA:s president. Inte ens huvuddelen av de politiker som är allierad med honom i kongressen verkar ha varit med på planen, och informerades om den först efter att operationen hade inletts och inte långt innan resten av världen fick reda på den från sina nyhetskällor.

Att skicka amerikanska trupper till utländsk mark under tvivelaktiga förevändningar och utan lagligt godkännande är förvisso något av en tradition bland amerikanska presidenter. Ingen mindre än Barack Obama – som fick sitt föga förtjänta fredspris mindre än ett år efter att hans presidentperiod inleddes, ett faktum som säkert retar Donald Trump – var ökad för att bomba andra länder utan att få formellt tillstånd från kongressen, en vana som en demokratisk kollega rättfärdigade genom att förklara, att om man begärde tillstånd så skulle de ”bara bli en cirkus”. I den meningen var Trumps skamlösa och olagliga aggression mot ett enväldigt land normalt för den amerikanska imperialistmakten.

Men det nya är att USA absolut inte har gjort några försök att övertyga sina allierade i NATO och EU om aggressionens berättigande. Istället använder de angreppet för att sätta nytt tryck på Europa att göra sin utrikespolitik inbjudande – vilket betyder att lösa kriget i Ukraina på Trumps villkor och kanske till och med låta USA ta Grönland, ett självständigt danskt territorium, i besittning.

Förvånande nog verkar européerna svälja det. Ett år in i Trumps andra presidentperiod är Europas totala beroende av USA:s herravälde mer uppenbart än någonsin. EU:s nedtonade svar på Trumps flagranta brott mot internationell lagstiftning visar förvisso på ett moraliskt misslyckande, men ännu viktigare är att det understryker hur få alternativ unionen har i en alltmer multipolär värld.

Ett ihåligt svar

Mycket har redan sagts om européernas svar på lördagens angrepp, som bara en minoritet av statscheferna klart fördömde som ett brott mot internationell lagstiftning. Som mest valde t ex Tysklands Friedrich Merz eller Frankrikes Emmanuel Macron att vara tvetydig, och beskrev operationens laglighet som ”komplicerad” samtidigt som de betonade att inga tårar skulle spillas på den kidnappade venezuelanske ledaren och uppmanade alla sidor att respektera mänskliga rättigheter. Några få, som Ungerns premiärminister Viktor Orbán, en av Trumps få verkliga allierade i EU, välkomnade öppet attacken, medan Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj skämtsamt antydde att Trump ”vet vad man ska göra sedan”.

Med tanke på det återhållsamma svar som majoriteten av de europeiska staterna gav på folkmordet i Gaza, och de redan kyliga relationerna mellan Caracas och Bryssel, är det föga överraskande att

vissa brott mot internationell lagstiftning i de europeiska lagstiftarnas ögon betyder mer än andra. Men det som hände förra lördagen verkar ändå tyda på en kvalitativ förändring.

Medan tidigare amerikanska brott ofta lindades in i retorik om rättfärdighet, och amerikanska juridikexperter försökte tänka ut sin egen tolkning av internationell lag som ursäktade USA:s aktioner, så har Vita huset denna gång helt avstått från sådana petitesser. Trump och hans kompisar är tydliga med sina avsikter att omstrukturera hela det västra halvklotet efter eget gottfinnande – fan ta nationell suveränitet och internationell lagstiftning.

På grund av Trumps regelbundet uttryckta önskan att på ett eller annat sätt införliva Grönland – trots vissa steg mot självständighet fortfarande ett självstyrande danskt territorium – i USA, får detta omedelbara konsekvenser för EU. Trumps vision för Grönland, som en del europeiska ledare först tolkade som ett skämt när han först tog upp den 2019, ser alltmer hotande ut.

Dagen efter operationen i Caracas sa Trump till några journalister: ”Låt oss tala om Grönland om 20 dagar”, och två dagar senare stödde hans pressekreterare, Karoline Leavitt, det genom att säga att ”amerikansk militär alltid är ett alternativ”. Trumps biträdande stabschef Stephen Miller har varit allra fräckast, och öppet sagt att ingen medlem i EU skulle våga ingripa om USA invaderar.

Även om aggressionen mot Venezuela slapp kritik, skulle man åtminstone förvänta sig att de europeiska ledarna står upp mot ett så exemplöst hot mot långvariga allierade till USA. Men frånsatt Danmarks premiärminister Mette Frederiksen, som sa att NATO är ”slut” om USA invaderar, har det europeiska svaret varit anmärkningsvärt återhållsamt. Politiker som den franske utrikesministern Jean-Noël Barrot fortsätter att be Washington att tona ner sin retorik och agera rättvist, samtidigt som de betonar att de är villiga att vika sig för Trumps vilja och i gengäld göra allt som Washington kräver för att sitta kvar vid förhandlingsbordet. Det verkar som om de tål hur mycket offentlig prygel som helst.

Europas dilemma

Vi kan vara ursäktade om vi tror att vissa europeiska ledare helt enkelt njuter av att förödmjukas. Men den verkliga orsaken till deras underdånighet är geopolitisk. EU har under nästan ett sekel knutit sin säkerhet och ställning i världen till USA, och har helt enkelt ingen möjlighet att stå upp mot Washingtons översitteri.

Det gäller i synnerhet sedan den ryska invasionen av Ukraina, som har fått EU att gemensamt ge Ukrainas försvar nästan 200 miljarder euro med hjälp av en blandning av bidrag och lån. Även om USA:s totala utgifter på Ukraina har varit lägre, och närmar sig ungefär 130 miljarder euro (avsevärt lägre än Trumps påstående om 300 miljarder), så är det amerikanska stödet avgörande, speciellt för att säkerställa det flöde av högteknologiska vapen som gör det möjligt för Ukrainas väpnade styrkor att hålla ut mot Rysslands överlägset större militärapparat.

USA är också central för varje möjlig uppgörelse om vapenstillestånd, vilket den ryske presidenten Vladimir Putin upprepade gånger har understrukit genom att föredra att inte förhandla med Kyiv eller Bryssel utan direkt med Washington – en förkärlek som Trump bara är alltför glad att tillfredsställa.

Under Joe Bidens presidentperiod var de europeiska ledarna säkra på att USA:s stöd skulle vara för evigt, och lovade upprepade gånger att hjälpa Ukraina till seger, och förutspådde gång på gång att en total ukrainsk seger var inom räckhåll. Fyra år senare verkar ett sådant scenario nästan omöjligt, då Ryssland sakta men säkert rycker fram på slagfältet och det ukrainska samhället visar allt tydligare tecken på utmattning.

Men eftersom EU:s medlemsstater sedan invasionen inleddes praktiskt taget har kapat alla kommunikationskanaler med Moskva, har de inte så mycket diplomatiskt utrymme att manövrera på, och Moskva, som tror att segern är nära, har inte så stor orsak att förhandla med dem. De senaste förslagen om att skapa säkerhetsgarantier efter kriget, som man denna vecka kom överens om i Paris, förutser också att USA har en central roll för att övervaka en vapenvila.

Således förefaller Europa inte ha någon utväg ur sin nuvarande svåra belägenhet. De kan inte gå mot USA så länge ett krig mot Ryssland rasar på dess östra flank, och de kan inte få slut på kriget utan att USA samarbetar – om det alls går. Att närma sig Kina – en nödvändighet om Europa någonsin ska kunna lämna Washingtons skugga – är också omöjligt med transatlantiska hökar som EU:s utrikespolitiska ledare Kaja Kallas och Europakommissionens president Ursula von der Leyen vid rodret.

Förr eller senare kommer Europas politiska klass att bli tvungna att noga fundera igenom om det verkliga är en bra idé att knyta sitt öde till en alltmer labil och nedåtgående supermakt i namn av att försvara ”våra värderingar”. För närvarande kan de bara hoppas att Trumps sabelskramlande om Grönland inte trappas upp till den sorts aktioner som vi såg honom genomföra i Venezuela. Om det sker så står Bryssel sannerligen inför tre mycket långa år.

Översättning: Göran Källqvist

Riskerna för USA med att slå sönder efterkrigstidens internationella ordning

Quinn Slobodian, *Le Monde*, 13 januari 2026

[Quinn Slobodian, f 1978, kanadensisk historiker, är bl a författare till *Crack-Up Capitalism: Market Radicals and the Dream of a World Without Democracy*, 2023, och *Hayek's Bastards: Race, Gold, IQ, and the Capitalism of the Far Right*, 2025.]

För att begripa vad som pågår i USA för närvarande måste vi överge våra normala referenser. Högerns presidenter i USA brukar få symboliseras av Ronald Reagan och vänsterns av John F Kennedy. Och båda tillhör epoken efter andra världskriget då USA:s militära och ekonomiska makt stod i zenit.

Donald Trump däremot går längre tillbaka i historien, ända till 1800-talet. Han åberopar sig på president William McKinley som blev vald 1897 – en idag närmast bortglömd man, också i USA. Och för att rättfärdiga gripandet av Venezuelas president Nicolás Maduro och dennes hustru hänvisar han framför allt till den Monroe-doktrin – för ändamålet omdöpt till ”Donroe-doktrinen” – som såg dagens ljus 1823 under James Monroes tid som president, ett namn idag ännu mer bortglömt än McKinley.

”USA stod på höjden av sin rikedom mellan 1870 och 1913”, förkunnade Trump i fjol. Ett i högsta grad diskutabelt påstående. För på 1800-talet var USA långt ifrån den dominerande makten utan bara ett imperium bland flera.

För att förstå dagsläget bör vi sätta oss in i skälen till att Trump så flitigt hänvisar till 1800-talet.

Till att börja med måste en felaktighet korrigeras: det håller inte att, som så ofta sker, karakterisera USA:s politik före andra världskriget som isolationistisk. Per definition siktar ett isolationistiskt land inte på något annat än att utöva sin makt på hemmaplan, innanför de egna gränserna, och ogilla interventioner utomlands. Men den period då USA brukar betecknas som isolationistiskt, dvs före första världskriget, handlar om en period då man kraftfullt blandade sig i Latinamerika och Karibien.

Faktum är att på 1800-talet gjorde USA ett tiotal interventioner i regionen, som ibland ledde till regimförändringar och annektering av en rad områden. Den av Trump så omhuldade president McKinley är känd för att ha tagit kontroll över Puerto Rico, Guam, Filippinerna och Hawaii och knyta de områdena till det imperium USA förvandlats till vid hans bortgång 1901. Ett imperium bland flera andra – det spanska, brittiska, portugisiska och franska, mer välkända förvisso.

”Isolationistisk” förefaller vara en märklig etikett på den sortens politik.

William McKinley gjorde sig också känd för sina tullar. Höga tullar är inte synonymt med någon reträtt in i nationell självtillräcklighet. De perioder då USA:s protektionism gått längst är också de perioder då dess utrikeshandel ökat mest. Samma gäller invandringen: 1800-talet var allt annat än en tid av isolering. Tvärtom svarade det mot en tid då invandringen var som störst även om USA stängde dörrarna för vissa etniska grupper, framför allt asiater.

Intressesfärer

1800-talet visar att till synes motsägelsefulla företeelser i själva verket kan samexistera: USA kunde bedriva en isolationistisk politik samtidigt som man ägnade sig åt militära operationer utomlands, en protektionistisk politik samtidigt som man var starkt engagerad på världsmarknaden, en öppen invandring som uteslöt en del grupper av utlänningar.

De motsägelserna har bestått under hela globaliseringen, även under dess senaste höjdpunkt. Det som sker idag är emellertid att Trump vänder på det hela: den traditionella öppenhet som dolde former av exkludering byter plats med en exkludering som döljer fortsatt ekonomiskt utbyte och beroende. Men den förändringen kan på sikt komma att stå USA dyrt. Trumps strategi går rent allmänt ut på att fortsätta den politik av intressesfärer som präglade senare delen av 1800-talet i en tid då geografer präglade begreppet ”geopolitik” för att karakterisera relationerna mellan tillgångar på mark, till sjöss och militär styrka. En del konservativa strömningar ser med nostalgi tillbaka på en period av jämvikt mellan olika imperier, där ingen av dem hade herraväldet över den andre. Den nazistiske juristen och rättsteoretikern Carl Schmitt [1888-1985] myntade begreppet ”*Grossraum*”, ett stort område som en stark stat hade hegemoni över och styrde över politiska vasaller samtidigt som man lät bli att blanda sig i ”stora områden” som tillhörde andra stormakter.

Enligt Schmitt var fördelen med det systemet att ingen stat kunde göra anspråk på någon universell rätt och kräva territorier utanför sin regionala intressesfär. Han såg det som grunden för all stabil världsordning – en ordning som inte hela tiden hotades av någon stormakts expansionistiska drömmar, oavsett om det maskerades med tal om världsfred, frihandel eller mänskliga rättigheter.

I den vision om världsordning som extremhögerens teoretiker från ryssen Alexander Dugin till fransmannen Guillaume Faye står för motsätter de sig tanken på det universella och lanserar i stället en syn som handlar om imperier med skilda intressen och med anspråk som inskränker sig till specifika territorier. I stället för en värld under USA:s hegemoni siktar de på en multi-polär värld där olika regionala hegemoniska makter avhåller sig från att blanda sig i varandras göranden och låtanden.

Det kan förefalla paradoxalt att ledarna för USA skulle anamma denna syn på världsordningen som ju minskar USA:s utrymme. Likafullt är det vad som är på väg att ske. I själva verket anser de att den världsordning som etablerades efter andra världskriget, och som USA ju rikligt gynnats av, bara är ett asymmetriskt system där USA bara blir utnyttjat och gör landet till den stora förloraren.

Men att slå sönder den ordning som byggts upp efter 1945 – den 7 januari lämnade USA 31 FN-organ – är riskfyllt, i synnerhet om man drömmer om att ersätta den med en ordning där de bara är en av flera makter. Likväl verkar USA:s nuvarande styrande envist tro att enda sättet för USA att återta sin forna storhet går via regional, och inte global, hegemoni. Attacken mot Venezuela och hoten mot grannländerna verkar gå ut på att visa, precis som skedde på 1800-talet, att man inte avstår från militära interventioner utanför de egna gränserna bara för att man sätter den amerikanska kontinenten i fokus.

Ny ”guldålder”

Det är emellertid inte alls självklart att de potentiella vasallerna i ”den västliga hemisfären” underkastar sig USA:s hegemoni utan vidare. De fyra länderna inom Mercosur (Brasilien, Argentina, Uruguay, Paraguay) har precis slutit ett viktigt avtal med EU och Kina har sedan några år detroniserat USA som Sydamerikas främsta handelspartner. Världen har kanske samma fysiska

omfång som för 150 år sedan men de teknologiska framstegen för transporter, information och kommunikation har *de facto* gjort den betydligt mindre.

Bland annat är det ömsesidiga beroendet mycket större. Idag har USA nära 350 miljoner invånare. En stor del bor i städer och har vant sig vid att få konsumera en stor variation av olika varor. De är mycket mer beroende av fabriker och internationella försörjningskedjor än de 76 miljoner invånare, till stor del fattiga och bosatta på landsbygden, landet hade när 1900-talet grydde.

Det talas mycket om en ny ”guldålder” för USA:s ekonomi inför den pågående explosionen av stora förmögenheter och ekonomiska klyftor i USA [*The Gilded Age avser perioden mellan 1865 och 1901 präglad av spektakulär ekonomisk tillväxt och djupa samhällsliga klyftor*]. Idag gäller det för utrikespolitiken att hitta denna nya guldålder. Men riskerar inte USA med den väg man nu slagit in på att hamna i ett ytterst litet ”stort område” – ett område utan någon annan än dem själva?

USA:s militära strategi hotas av överansträngning

Chloé Hoorman, Élise Vincent, *Le Monde*, 14 januari 2026

Venezuela, Grönland, Iran ... bakom Trumps krigsretorik skymtar en politik av målinriktade attacker och samtidiga operationer som riskerar att kollidera med landets militära förmåga.

Sedan början av januari står bedömarna inför utmaningen att hitta någon tydlig linje i USA:s militära strategi. Efter attacken i Venezuela den 3 januari för att avsätta president Nicolás Maduro och sedan Donald Trumps utspel den 9 januari om att ”på ett eller annat sätt” ta över Grönland står många militära och diplomatiska källor frågande till vad USA:s strategi går ut på, särskilt som Washington hela tiden skjutit upp publiceringen av sin ”*Global Posture Review*”. Dvs det doktrin-dokument som normalt drar upp riktlinjerna för USA:s operationella prioriteringar och syftar till att förena de politiska ambitionerna med landets reella militära kapacitet.

USA:s operation i Venezuela – sedan länge en allierad till Ryssland – visade konkret vad USA numera betraktar som sitt område för nationell säkerhet. Men denna nya insats har också ytterligare spritt ut USA:s styrkor som redan är strängt upptagna på många andra håll. Strategin väcker många frågor i och med att många officerare före Donald Trumps återkomst till Vita huset ständigt varnade för att resurserna inte längre räckte till, framför allt inom marinen. Insatsen i Karibien, som ser ut att bli varaktig, ”innebär en klar risk för militär överansträngning och särskilt om spänningarna med Kina ökar”, säger en militär källa i Europa.

Operationen i Venezuela har visat dubbelheten i Washingtons förhållande till Moskva. Denna mer komplexa relation än den som kan framgå av Donald Trumps retorik figurerade redan i den nationella säkerhetsstrategin, det andra viktiga dokument om USA:s utrikespolitik som publicerades i december. Men på europeiskt håll fäste man mindre vikt vid den delen än attackerna på ”den europeiska civilisationen”.

I den nationella säkerhetsstrategin fastslås ju att ”främmande makter som Ryssland och Kina inte har någon militär rätt att befinna sig den amerikanska hemisfären”, säger Mark Cancian, forskningschef vid tankesmedjan *Center for Strategic and International Studies*. ”Att Maduro avsattes är en dålig nyhet för Ryssland, ty Venezuela var ’en bra kund’. USA:s nya hållning är därmed också riktad mot Ryssland”, säger denne kännare av tankegångarna i Pentagon.

Flygräder

Denna nya metod med ”slå och springa”, som en expert kallar den, visar USA:s förkrossande militära överlägsenhet och är också det enda godtagbara för den aktiva basen inom den MAGA-rörelse [*Make America Great Again*] som förde Donald Trump till makten. Men den vill heller inte vara med om någon återgång till ”*boots on the ground*” som varit så kostsamt för USA såväl

militärt som ekonomiskt i Irak och Afghanistan. ”Vi kan skönja hur Trump ser på hur armén ska användas: en blandning av målinriktade insatser och räder av specialstyrkor, men utan trupper på marken”, säger Mark Cancan.

”USA är definitivt inte de isolationister det talats om”, säger en iakttagare med god insyn i de aktuella geopolitiska omvälvningarna. ”Man är redo att slå till hårt i allt som är kopplat till deras syn på den inre säkerheten, dvs oljepriset och tillgången på sällsynta jordartsmetaller för den högteknologiska industrin”, säger samme bedömare.

Uppsplittningen av USA:s militära kapacitet märks framför allt i de operationer Washington fortsätter att bedriva i Mellanöstern. Precis som Biden-administrationen [2021-2025] är nog också den nuvarande administrationen ute efter att dra tillbaka sina trupper från den regionen. Men man upphör inte att föra dit nya”, säger Mark Cancan. Donald Trump förefaller därmed redo att fortsätta trycket mot den Islamiska staten som fortsatt ses som ett allvarligt säkerhetshot. I april i fjol meddelade Pentagon att antalet USA-soldater i Syrien skulle halveras. Men antalet flygräder har ju bara ökat.

Inställningen är samma beträffande Iran. I juni i fjol gjorde USA med stöd av bombflyg och ubåtar en större räd mot tre iranska nukleära anläggningar och man verkar nu lockad av ytterligare en intervention i en avgörande stund för en iransk regim som pressas av en våg av protester och demonstrationer. Sedan flera veckor har den militära flygtrafiken, framför allt med militära transportplan, mellan USA och Mellanöstern ökat avsevärt. Möjligheterna till övervakning har stärkts med daglig patrullering från luften längs Irans kuster.

Fallet Grönland är viktigt ur en annan aspekt. Sedan många år oroar sig Washington för ökad rysk aktivitet längs landets 24 000 kilometer kust i Arktis. Man vill både trygga sin tillgång till haven och säkra framtida zoner av prospektering. USA har ökat sin militära närvaro i Alaska och 9 miljarder dollar kommer de närmaste åren att satsas på införskaffande av nya fartyg, bl a kraftiga isbrytare. I juni i fjol överfördes ansvaret för Grönland från USA:s Europa-kommando till USA:s Nordkommando. En klar symbol.

Komplexa förhandlingar

Men offensiven om förvärv av Grönland har också gjort att USA hamnat i en komplex förhandlingssituation. Donald Trumps målsättning likande till att börja med en klassisk strid för att komma över öns naturtillgångar med bl a 25 procent av världens resurser av de sällsynta jordartsmetaller som krävs inom flygindustrin, försvaret och högteknologi. ”Höjdarna i Silicon Valley är väl medvetna om vad de behöver”, framhåller en bedömare.

Men även Europa är ute efter de naturtillgångarna och oroar sig sedan länge, precis som USA, för hur man ska säkra tillgången till den regionen. De kan därför vara frestade att förhandla om tillgången till vissa resurser i utbyte mot förstärkt amerikansk militär närvaro. Flera europeiska källor anser en sådan pragmatisk lösning med Vita huset som högst tänkbar.

I synnerhet som Grönland är ett nyckelområde för den faraoniska planen på en anti-missil sköld som skulle ge USA möjlighet att övervaka området med vapen utplacerade i rymden. Ett projekt som kan kullkasta all terrorbalans samtidigt som *New Start*, det rådande avtalet om övervakningen av de ryska och amerikanska kärnvapenarsenalerna löper ut den 5 februari.

Donald Trumps pokerspel om Grönland reser frågan om vilken roll USA:s utrikesdepartement och Pentagon kan få för att säkra en rationell lösning av den och andra dossierer. ”Lyckligtvis finns det sådana länkar”, säger en kännare inom den franska försvarssektorn.

I den andan kunde republikaner och demokrater i slutet av december uppnå enighet om finansieringen av försvarsbudgeten för 2026 och minskningen av USA:s trupper i Europa. Samma tycks gälla förändringen av den militära ledningen av Nato. Kongressens inställning bygger på en verklighet som går att konstatera vecka efter vecka: USA behöver Europa som logistisk grund för sina militära operationer i en rad olika regioner, vilket ju framgick under räderna mot Iran i juni i fjol.

Och Donald Trump har gjort hemläxan beträffande vad hans militära engagemang fordrar. Den 7 januari meddelade han att han för 2027 kommer att begära den kolossala summan på 1,5 biljoner dollar för försvaret, mot 1 biljon i år, redan det ett belopp utan motstycke. Medan många bedömare oroar sig för att Trump-administrationen ska skena på hejdlöst inför mellanårsvalet i november säger en av dem: ”Vi befinner oss i en ytterst paradoxal situation där den internationella ordning som rått sedan 1945 är på väg att raseras med alla de risker för ohämmad användning av våld det innebär, och samtidigt ser vi hur USA:s militära överlägsenhet ökar och ett USA som agerar på egen hand.”

Världsekonomin beroende av kontrollen över råvaror

Rå maktkamp och geopolitik tar över efter frihandel

Julien Bouissou, *Le Monde*, 10 januari 2026

Målet att ta kontroll över oljan i Venezuela och hoten mot Grönland handlar om att säkra USA:s försörjning i ett läge då dess ekonomi slukar mer fossil energi och sällsynta jordartsmetaller än någonsin.

Viktiga mineraler på Grönland, olja i Venezuela: det intresse USA:s president Donald Trump visar för råvarorna i de länderna illustrerar världsekonominns ökade beroende av naturtillgångar. ”Det har aldrig någonsin varit större”, säger Hannes Warnecke-Berger, ekonom vid universitetet i Kassel i Tyskland. Utvecklingen av en rätt okänd indikator, ”global råvaruutvinning”, som FN publicerar är hisnande: de senaste femtio åren har utvinningen ur marken, oavsett om det handlar om mineraler, sand eller kol och olja, ökat 3,5 gånger.

2024 utvanns 106 miljarder ton mot 31 miljarder 1970. Under samma period har utvinningen per invånare gått från i genomsnitt 23 kilogram per dag till 39 kilo. Även om världsekonomin tycks inriktad på immateriella tjänster och informatik kräver den hela tiden bara mer naturtillgångar. Artificiell intelligens leder till att de största datacentralerna var och en slukar lika mycket energi som en kärnreaktor. 2023 slukade de redan 5 000 miljarder liter vatten totalt globalt, enligt kalkyler från Internationella energiorganet. Dvs lika mycket som allt vatten som pumpas upp i Frankrike på ett år. De tillgångar som utvinns ur marken utgör nu 20 procent av världshandeln.

Planeten är perforerad och exploaterad som aldrig tidigare. Mängden råvaror som utvinns väntas dessutom öka med 60 procent fram till 2060, enligt FN-rapporten ”Globala råvaruperspektiv” från oktober 2024. ”Våra ekonomier bygger sedan länge på utvinning, utnyttjande och dumpning av naturtillgångar. I frenetisk och helt orimlig takt”, sade vid det tillfället Inger Andersen, verkställande direktör för FN:s miljöprogram, UNEP. Och utvinning och omvandling av råvaror ur marken står för 60 procent av koldioxidutsläppen.

Vatten, metaller, energi

Donald Trumps utrikespolitik handlar till stor del om att trygga USA:s försörjning på området. Till att börja med oljan, som han kallat ”flytande guld”, och där Venezuela har de största reserverna i världen. ”Oljan har blivit lätt bortglömd eftersom Europa slagit in på en plan på att minska beroendet. Men det är världens främsta råvara på energiområdet”, säger Emmanuel Hache, ekonom och råvaruexpert vid *IFP Energies nouvelles*. Oljan är oundgänglig och står för 30 procent av världens energibehov.

Bara några timmar efter den militära interventionen och kidnappningen av Nicolás Maduro gjorde USA:s president ingen hemlighet av att han siktade på att lägga vantarna på Venezuelas olja: ”Våra väldigt stora amerikanska oljebolag, de största i världen, kommer att vara på plats, satsa miljarder dollar och reparera illa medfaren infrastruktur.” Något som också kommer att gynna de raffinaderier

USA har vid vid Mexikanska Gulfen och som är speciellt inriktade på att hantera venezolansk olja, som är tung och av dålig kvalitet.

”USA är redan producent nummer ett i världen, men Donald Trump är väl medveten om att man om ett tiotal år kommer att nå en fas av stagnation. Han är därför ute efter att hitta nya tillväxtpöjligheter för USA:s oljebolag”, säger Emmanuel Hache. Genom kontroll över hela den amerikanska kontinenten, som det hette den 5 januari i en publikation från USA:s utrikesdepartement under rubriken ”En kontinent som tillhör oss”, kommer USA att ha grepp över den största produktionen av det svarta guldet i världen. Den amerikanska kontinenten står enligt Internationella energimyndigheten för 35 procent av världsproduktionen, mot Mellanösterns 31 procent. Dess möjligheter att påverka de volymer som når marknaden, och därmed prisutvecklingen per fat, blir därigenom avsevärda.

Strax efter bortförandet av Nicolás Maduro meddelade Donald Trump att han ”behövde Grönland för den nationella säkerheten”. Enligt en förteckning gjord i USA förfogar ön över 39 av de 50 mineraler som är oundgängliga för högteknologisk industri, men som idag är svåra att utvinna av klimatskäl. I slutet av december utsåg Donald Trump till och med ett speciellt sändebud för Grönland, Jeff Landry – guvernör i Louisiana – som sade sig vara hedrad över att ”få göra Grönland till en del av USA”.

De mineralerna behövs för teknologi med ”låg utsläppsnivå” som vindkraft eller elbatterier för halvledare eller militär utrustning. 2014 förklarade USA:s försvarsdepartement att det krävs 408 kilo sällsynta jordartsmetaller för att tillverka ett stridsflygplan av modell F-35 och 4 173 kilo för en ubåt av typ Virginia. Men i dag har Kina stor kontroll över de sällsynta jordartsmetallerna med för två år sedan 68 procent av produktionen, långt före USA (11 procent), och 90 procent av kapaciteten för raffinering.

Men sen är det ju också så att i denna imperialism under jordskorpan går det inte att skilja viktiga metaller från fossil energi. Det står klart beträffande produktionen: ”Att minska beroendet av fossil energi innebär användning av mineraler som i sin tur kräver mycket energislukande metoder för att omvandlas till metaller”, framhåller Emmanuel Hache, som talar om ”en oskiljaktig trio av vatten, metaller och energi”. Och det är lika oskiljaktigt när det kommer till konsumtionen: ”I många länder har de fattigaste inte råd med annat än bensindrivna bilar, medan de rikaste kan unna sig elbilar.”

Och vatten, metaller, energi: de tre tillgångarna är just vad som finns på en amerikansk kontinent omgiven av oceaner med gott om mineraler och fossil energi. Chile är världens största producent av koppar och tvåa vad gäller lithium, en mineral som även Argentina och Bolivia har stora mängder av, medan Brasilien är rikt på järnmalm. ”I Sydamerika finns en mångfald av viktiga mineraler”, säger Emmanuel Hache. Han anser att ”energi är viktigaste faktorn” i Donald Trumps uppdatering av Monroe-doktrinen. Men det är också mycket svårare att trygga försörjningen av viktiga mineraler än av olja ”för produktionen är utspridd på betydligt fler länder, de flesta av dem med nära relationer till Kina”, säger Hannes Warnecke-Berger. Därav USA:s intresse av att kontrollera den amerikanska kontinenten. ”Den västliga hemisfären rymmer ett stort antal strategiska råvaror som USA kan exploatera genom att skaffa sig regionala allierade” heter det i dokumentet om den nya nationella säkerhetsstrategin som Vita huset publicerade den 5 december.

”Monopol med våld”

Risken finns att Sydamerika målar in sig i ett hörn med beroende av råvaruexport. Denna ”extraktivism”, ett begrepp som myntades i Sydamerika på 1990-talet och som pekar på den broms på den sociala och politiska utvecklingen som blir följden av en ekonomi helt inriktad på utvinning av råvaror under jordytan. Den franske ekonomen Gabriel Zucman har beräknat att de vinster USA:s storföretag gjorde i Venezuela 1957 uppgick till 12 procent av landets BNP, dvs ungefär lika mycket som tillföll de fattigaste 50 procenten. Och i den sortens beroende är mineraler nu snabbt på väg att ta över stafettpipen från fossil energi.

USA:s grepp över kontinenten inskränker sig inte bara till naturtillgångarna. ”Donald Trump anser att det precis som i slutet av 1800-talet finns för många utländska producenter och konkurrenter. Därför motsätter han sig nu frihandel, driver igenom monopol med våld och siktar på att få ensamrätt på marknaden på kontinenten”, säger ekonom-historikern Arnaud Orain. Han är författare till boken *Le Monde confisqué. Essai sur le capitalisme de la finitude (XVIe-XXIe siècle)* [En konfiskerad värld. Essä om kapitalismen från 1500-talet till 2000-talet], utgiven i fjol. Han tecknar där en framtid av ”imperie-silon” som ”inte bara handlar om att lägga beslag på territorier och tillgångar utan på handelszoner som mer bygger på geopolitiska avvägningar än på priser och konkurrens.”

Med andra ord, i en värld där handel baserad på komparativa fördelar inte längre gynnar USA får tvångsmetoder ersätta konkurrens. Kinas marknadsandelar i Sydamerika har stigit från 7 procent till 20 procent mellan 2005 och 2023, medan USA:s minskat från 36,4 procent till 31 procent under samma period. ”Rivaler som inte tillhör västra hemisfären har gjort stora insteg i regionen, som skadar oss ekonomiskt idag och kan skada oss strategiskt i framtiden”, heter det mycket riktigt i det nya amerikanska säkerhetsdokumentet.

Att skapa ett ”imperie-silo” på den amerikanska kontinenten kolliderar med Kinas och EU:s intressen. Beijing har etablerat maritim infrastruktur i Sydamerika och har kontroll över Panama-kanalen som de styrande i landet vill åt efter påtryckningar från USA. Kina har också anlagt megahamnen Chancay i Peru. Och EU för sin del har i dagarna undertecknat ett handelsavtal med Mercosur [Brasilien, Argentina, Paraguay, Uruguay] med målet att stärka Europas inflytande i Sydamerika.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Allmänt om den nya amerikanska säkerhetsstrategin:

Michael Pröbsting: [Trumps nya Nationella säkerhetsstrategi – USA-imperialismens plan på en multipolär värld](#)

[Trump på krigsstigen: Venezuela](#) Artikelsamling (9/1 2026)

[USA, Venezuela och Latinamerika](#) Artikelsamling (15/1 2026)